

Trainingscentrum
Westblaak 96
3012 KM Rotterdam

Postadres
Postbus 19266
3001 BG Rotterdam

Telefoon
(010) 414 8869

KvK Rotterdam
24373686

info@debatrix.nl
www.debatrix.nl

Telefoon (010) 414 8869
E-mail info@debatrix.com

Datum 15 september 2009
Onderwerp **Onderzoek kwaliteit raadsdebat**

Geachte griffier,

Een aantal weken terug heeft u meegedaan aan een onderzoek naar hoe er in de raadsvergadering gedebatteerd wordt. Nogmaals: hartelijk dank voor uw deelname!

In dit document kunt u de conclusies aan van dit onderzoek. De volgende resultaten worden hieronder gepresenteerd:

- 1 Onderzoek raadsdebat onder griffiers
- 2 Onderzoek raadsdebat onder raadsleden
- 3 Wie zijn wij & verantwoording

Ik ben zeer benieuwd wat u van de resultaten van het onderzoek vindt. Natuurlijk kunt u ons bellen met vragen en opmerkingen. U kunt mij of één van mijn collega's telefonisch bereiken via (010) 414 8869 of per e-mail via info@debatrix.com.

Met vriendelijke groet,

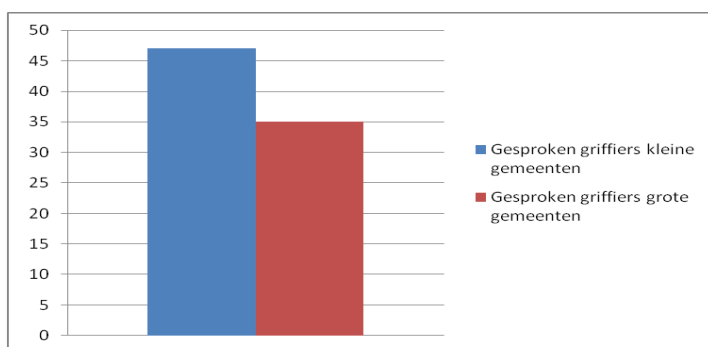

Drs. Fred van 't Ent

1 Onderzoek raadsdebat onder griffiers

Het raadsdebat is nooit een doel op zich, maar altijd een middel. Door middel van het debat zijn de lokale volksvertegenwoordigers in staat om een zo goed mogelijk besluit te nemen over een bepaald onderwerp. De kwaliteit van de besluitvorming en het draagvlak daarvoor is dus afhankelijk van een goed raadsdebat. In dat kader is het zinvol om te kijken naar de kwaliteit van het debat. Vandaar dit onderzoek.

Aan dit onderzoek hebben **82 griffiers** uit twaalf Nederlandse provincies deelgenomen. We spraken zowel griffiers werkzaam voor kleinere gemeenten (minder dan 25.000 inwoners) en grotere gemeenten (meer dan 25.000 inwoners). Hieronder ziet u een schematisch overzicht van de gesproken griffiers per provincie en de verdeling tussen griffiers die werkzaam zijn bij kleinere of grotere gemeenten.

Elke griffier werd een serie van zeven vragen gesteld. Hieronder een overzicht van alle gestelde vragen en de resultaten:

1. Hoe typeert u het debat in de raad?

We zijn begonnen met een open vraag die voor ons uitdrukking gaf aan het intuïtieve gevoel bij griffiers over het raadsdebat, terwijl het de griffier de kans geeft om zijn gedachten te verzamelen en ordenen over dit onderwerp.

Meest voorkomende antwoorden:

- Griffiers die over het algemeen positief waren (34% van de griffiers) en gebruikte termen als 'open', 'respectvol' en 'progressief'.
- Griffiers die over het algemeen negatief waren (25%). Zij gebruikten termen als 'nauwelijks debat', 'zwak, maar het zijn lieve mensen' en 'elk debat ontbreekt.' Er werden hierbij geen verschillen ontdekt per provincie.
- Het debat wisselt enorm per onderwerp (24%).
- Raadsleden gaan *alleen* echt debatteren als er een maatschappelijk belangrijk thema op de agenda staat (17%).

De overgrote meerderheid van griffiers – 66% – is dus over het algemeen niet positief in hun typering van het raadsdebat.

De grootte van gemeenten had wel enige invloed op het debat. Griffiers van grotere gemeenten spraken vaker over een zakelijker en professioneler debat dan griffiers van kleinere gemeenten. Die spreken vaker over een gemoedelijker, respectvoller debat dat met passie wordt gevoerd.

2. Op een schaal van 1 tot 10, hoe tevreden bent u over de wijze waarop er gedebatteerd wordt?

We vroegen de griffier dus naar een rapportcijfer. Een 10 is het beste resultaat en de grens voor een voldoende ligt op een 6. Let bij het bekijken van de rapportcijfers op:

- In de ene provincie hebben wij meer griffiers gesproken dan in de andere provincie. Dit beïnvloedt de betekenis van de gevonden resultaten.
- Met een totaal deelnemersaantal van 82 griffiers kan worden gesteld dat het gemiddelde enigszins indicatief is voor heel Nederland.

	Rapport cijfers	Aantal deelnemers
Alle Gemeenten	6,08	82
Drenthe	7,00	1
Groningen	6,92	6
Flevoland	6,67	3
Utrecht	6,42	6
Limburg	6,29	7
Zuid Holland	6,27	14
Noord Holland	6,04	14
Friesland	6,00	3
Gelderland	5,93	7
Overijssel	5,60	5
Brabant	5,58	12
Zeeland	5,50	4

3. Wat gaat er goed en wat gaat er niet goed in het debat?

Meest voorkomende antwoorden:

- Veruit het meest gegeven antwoord: nog te vaak een vraag en antwoord sessie tussen het college en de raad (47 griffiers zeiden dit letterlijk, dus 58%).
- Waar vele griffiers aangaven wat goed ging is de rol van de voorzitter(s). In bijna alle gemeenten is de voorzitter de burgemeester. Met een enkele uitzondering waren griffiers tevreden over de rol van de burgemeester in het debat.
- Veertien griffiers gaven expliciet aan dat het plaatsen van alle hamerstukken aan het einde van de vergadering de kwaliteit van het debat ten goede kwamen. Zo debatteert men tijdens de raadsvergadering over *alleen* die zaken waar nog géén consensus over bereikt is.
- Verschillende gemeenten hebben de raadsvergadering in drieën geknipt, een informeren, opiniërend en besluitvormende raad, steeds met circa 2 weken ertussen.

Helaas zorgde dit uiteindelijk in de meeste gevallen niet voor een beter debat, slechts volgens twee griffiers was dit het geval.

- Wat opviel was de onvrede van griffiers over de kwaliteit van bepaalde individuele raadsleden en het grote kwaliteitsverschil tussen goede – en minder goede debaters. Trainingen in het debatteren worden in veel gevallen wel georganiseerd. Helaas bleken deze cursussen amper effectief, omdat juist de groep van minder goede debaters, waarvoor de cursus eigenlijk bedoeld is, niet komt opdagen bij deze vrijwillige cursussen. Een aantal griffiers (7) benoemde het treffend: “je kunt ze niet dwingen, helaas”.

4. Welke activiteiten zijn er ondernomen om de kwaliteit van het raadsdebat te verbeteren?

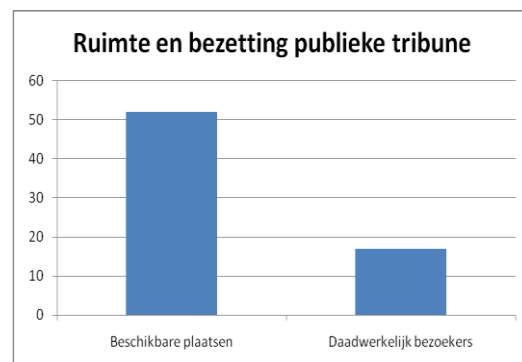
Meest voorkomende antwoorden:

- Een gevarieerd aantal interventies werd genoemd. Een flink aantal griffiers (52 griffiers, 64%) hadden middelen ingezet zoals debattraining. Echter, het opvallende hier was dat het vaak ging om een (commissie)voorzitters training. Daar is veel tevredenheid over.
- Griffiers gaven aan dat debattrainingen opvallen weinig succes lijken te hebben. Het leereffect van een training hield slechts een paar weken stand. Na deze weken werd alles weer precies zoals daarvoor. Daarnaast noemde griffiers hier wederom het niet op komen dagen van minder goede debaters voor deze trainingen.
- Andere activiteiten zijn o.a. de uitgebreide debatnabeschouwingen in het presidium met de fractievoorzitters, het bezoeken van raadsdebatten bij andere gemeenten en het houden van de raadsdebatten op locatie met de burgers. Al deze activiteiten werden doorgaans als positief ervaren.

5. Is er belangstelling voor raadsdebatten op de publieke tribune?

Meest voorkomende antwoorden:

- Zoals de meeste griffiers terecht opmerkte hangt dit af van het onderwerp. Sommige onderwerpen zijn nou eenmaal controversiëler dan anderen.
- Bij doorvragen gaven ze wel een indicatie over het gemiddelde aantal beschikbare plaatsen en bezoekers. In procenten uitgedrukt was de bezettingsgraad van de publieke tribune circa 33%. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat, met de opkomst van Internet, radio en televisie als media om de raadsvergadering op uit te zenden, dit geen directe indicatie hoeft te zijn voor beperkte interesse in het raadsdebat.
- Het is duidelijk dat deze mediavormen aangaande het raadsdebat bij de meeste gemeenten nog in de kinderschoenen staan. Een professionaliseringsslag aangaande deze media zou het gemeentelijk debat nog dichterbij de burger kunnen brengen. De vraag is vanuit welke behoefte burgers het raadsdebat volgen: omdat ze willen weten hoe de democratische discussie verloopt of willen ze met hun aanwezigheid een punt maken. Anoniem via internet een ‘live stream’ volgen voorziet in het eerste, maar niet in het laatste.

6. In relatie tot debat: wat maakt uw gemeente nu anders dan anderen?

Meest voorkomende antwoorden:

- De meerderheid van de griffiers (66 griffiers, 81%) gaven in eerste instantie aan dat het unieke van hun gemeente waarschijnlijk helemaal niet zo uniek is. Vervolgens volgde toch dikwijls een antwoord.
- Het meest gegeven antwoord was dat ze vonden dat het debat in hun eigen gemeente altijd respectvol en puur op inhoud werd gevoerd, terwijl er bij andere gemeenten dikwijls sprake was van persoonlijke aanvallen, roddel en achterklap (38 griffiers, 47%).
- Vreemd genoeg gaven slechts twee griffiers daadwerkelijk aan dat er in hun eigen gemeente sprake was van roddel en achterklap (iets meer dan 2%).

7. Kijkend naar debat voor en na de invoering van het dualisme, wat zijn de verschillen?

Meest voorkomende antwoorden:

- Er is een verschil waarneembaar tussen kleinere en grotere gemeenten. Vooral bij kleinere gemeenten zitten de wethouders nog steeds tussen of in ieder geval aan dezelfde tafels als de raadsleden.
- Bij grotere gemeentes is de splitsing van raad en wethouders doorgaans wel scherper doorgevoerd en is duidelijk waarneembaar dat raadsleden meer onderling debatteren en hun eigen macht en verantwoordelijkheid inzien.

Het is lastig om exact aan te geven welke factoren van belang zijn in het hebben van een dualistisch gemeentelijk debat. Dit onderzoek wijst wel op drie belangrijke factoren:

1. **De politiek bestuurlijke traditie**
2. **Belangrijke recente ontwikkelingen**, zoals een gemeentelijke herindeling of het opstappen van een college
3. **Betrokkenheid van de griffier ten opzichte van het dualisme**. De griffier is uitermate belangrijk voor het welslagen van het dualisme. Mogelijk is deze indicator de belangrijkste van de drie

2 Onderzoek raadsdebat onder raadsleden

Griffiers werd na deelname aan het onderzoek werd gevraagd of ze een hyperlink wilde doorsturen naar hun raadsleden om deel te nemen aan het onderzoek. Iedere deelnemende griffier (alle 82) stemde hiermee in. Uiteindelijk hebben **119 raadsleden** deelgenomen. Eén van de vragen die aan raadsleden gesteld werd was het geven een rapportcijfer van 1-10. In de volgende tabel staan alle gemiddelde rapportcijfers weergegeven:

	Rapport cijfers	Aantal deelnemers
Alle Gemeenten	5,58	119
Limburg	6,24	17
Flevoland	6,00	1
Gelderland	5,67	18
Brabant	5,62	13
Zuid Holland	5,58	12
Drenthe	5,57	7
Noord Holland	5,47	17
Overijssel	5,44	9
Groningen	5,40	6
Friesland	5,20	5
Utrecht	5,07	14

Wat opvalt aan bovengenoemde cijfers is dat alleen de provincie Limburg een echte voldoende scoort met het redelijk representatieve aantal gemeenten van 17. Helaas valt er te weinig te zeggen over deze cijfers. Hiervoor zijn de verschillen onderling te klein en de aantallen deelnemers te gering. Meer onderzoek is nodig om eventuele structurele verschillen bloot te kunnen leggen.

Nu volgen de vragen en de bijbehorende resultaten van de **119 deelnemende raadsleden**.

1. Kunt u een aantal zaken noemen die in het raadsdebat in uw gemeente op dit moment goed gaan?

Meest voorkomende antwoorden:

- Het veruit meest gegeven positieve antwoord is het wederzijds respect hebben voor elkaar (28%).
- Een tweede belangrijke positieve boodschap: Debat wordt op hoofdlijnen gevoerd in plaats van details (21%).
- Als derde belangrijke positieve boodschap gelden goede procedure handelingen, zoals 'goede leiding 1^e en 2de termijn' en 'Onderscheid tussen commissie- en raadsvergaderingen in orde' (14%).

2. En wat gaat er minder goed in uw raadsdebat?

Meest voorkomende antwoorden:

- Tijdens de raadsvergadering staan de fractiestandpunten al vast (39%)
- Te lange verhalen vanaf een papiertje voorgelezen (29%)
- Men gaat niet inhoudelijk in op elkaars standpunten/ er is amper debat (26%)
- Voorzitterschap slecht: geen duidelijke sturing, rommelig, chaotisch (13%)
- Respect ontbreekt nogal eens (6%)

Vooraf het van tevoren vaststaan van standpunten was een hardnekkig terugkomend thema bij de raadsleden. Dat gegeven in combinatie met het oplezen van verhaaltjes van papier bracht voelbaar extra irritatie bij de raadsleden met zich mee. Alle mogelijkheden dat er door het debat ook maar iets zou veranderen leek hierdoor verdwenen te zijn.

Eén raadslid bracht het in een zin bijzonder treffend onder woorden door een vergelijking te trekken met de landelijke politiek: 'In de Tweede kamer is er de afgelopen jaren geen enkel voor ingenomen standpunt door de partijen na een debat gewijzigd. Daaruit kan men concluderen dat debatteren gelijk staat aan adverteren.' Ongeacht de juistheid van deze opmerking, het geeft aan de onvrede die er heerst over een debat waarbij de uitkomst vooraf al vaststaat.

3. Wat probeert u over het algemeen te bereiken tijdens het raadsdebat?

Deze vraag is bedoeld om te kijken hoe raadsleden in het debat staan. Er wordt wel geklaagd over vaststaande standpunten, maar staan raadsleden open voor andere meningen? Tot wie richten zij zich, het college of hun mede-raadsleden?

Resultaten:

- Hoewel het merendeel van de raadsleden klachten leken te hebben over andere raadsleden over o.a. de onwrikbaarheid van hun standpunten, leken de raadsleden zélf allen wel te voldoen aan het 'ideale beeld.' Een typerend antwoord op vraag 3: 'Uitwisseling van standpunten, helder krijgen van de verschillen, het waarom van een bepaald standpunt ontdekken, medestanders krijgen voor een alternatief.' Circa 61% gaf een dergelijk antwoord.
- Een aantal raadsleden bleek antwoorden te geven waaruit een bepaalde mate van standpuntvastheid uit te destilleren valt. Het ging hier om uitspraken als: 'Door middel van goede en juiste argumenten anderen ervan te overtuigen van het door mij ingenomen standpunt' en 'visie van de partij over te brengen.' Deze uitspraken werden in circa 19% van de gevallen gebruikt.

3 Wie zijn wij & verantwoording

In vier jaar tijd groeide Debatrix uit tot een gerenommeerd en internationaal bekroond trainingsbureau. Vanuit een passie voor debat verzorgen we coaching en training op het gebied van verbale overtuigingskracht en organiseren we interactieve bijeenkomsten met daadwerkelijke impact.

Ons verhaal

Debatrix werd in 2005 opgericht door **Lars Duursma**. Zijn missie: het aanjagen van een debatcultuur in Nederland. Want van debat gaat zijn hart sneller kloppen. Lars deed jarenlang mee aan prestigieuze debatwedstrijden over de hele wereld en werd binnen een jaar na de oprichting van Debatrix zelfs Nederlands, Europees én wereldkampioen debatteren.

Geholpen door alle media-aandacht voor de vele toernooioverwinningen groeide Debatrix als kool. Nou ja, veel sneller dan dat eigenlijk. In 2006 werd **Job ten Bosch** mede-eigenaar van Debatrix. En Job is niet zo'n debater. Maar als bedrijfskundig ingenieur zag hij tijdens zijn werk hoe de beste en meest vernieuwende ideeën stierven door een gebrek aan overtuigingskracht. Dat moest anders – met debat!

Debatrix groeide snel. Aanvankelijk legden we ons vooral toe op het verzorgen van training in het debatteren en overtuigen. Sinds 2006 richten we ons bovendien op het ondersteunen van interactieve bijeenkomsten. Of het nu draait om een debat als het onderdeel van een verandertraject of om interactie met klanten, burgers of stakeholders.

In 2007 openden we onze eerste internationale vestiging, in **Istanbul**. We beginnen hier met een nieuw avontuur om een debatcultuur te verspreiden in een land met een trotse historie, waarbij de interactie tussen verschillende culturen een belangrijke rol speelt. En omdat we ook in Nederland sterk bleven groeien, openden we in 2008 ons eigen **trainingscentrum** in hartje Rotterdam. Met een luxe trainingszaal, een comfortabele coachingsruimte en een riante backoffice willen we onze klanten nog beter van dienst zijn!

Onze werkwijze

Eind 2006 werd onze aanpak geprezen door het bekende Amerikaanse zakenblad BusinessWeek, dat ons bij de drie meest veelbelovende jonge ondernemingen van Europa plaatste. Een jaar later openden we onze eerste internationale vestiging, in Istanbul. We beginnen hier een nieuw avontuur om een debatcultuur te verspreiden in een land met een trotse historie, waarbij de interactie tussen verschillende culturen een belangrijke rol speelt.

Redenen om voor Debatrix te kiezen

In 2008 opende Debatrix haar trainingscentrum Rotterdam. Met een ruime en luxe trainingszaal, ontworpen om het leerproces te bevorderen, een rustige coachingsruimte en riante backoffice willen we onze klanten nog beter bedienen.

Wat heeft u aan ons? Wij zorgen er graag voor dat uw argumenten de overtuigingskracht krijgen die ze verdienen. En organiseert u binnenkort een debat of bijeenkomst? Dan zorgen wij er graag voor dat deze meer impact krijgt. In vier jaar tijd groeide Debatrix uit

tot een gerenommeerd en internationaal bekroond trainingsbureau met klanten vanuit de hele wereld.

Debatexpert

Vanuit een passie voor debat verzorgen we coaching en training op het gebied van overtuigen en inspireren. Onze klanten hebben vaak gelijk; wij zorgen ervoor dat ze ook gelijk krijgen.

We leggen veel verbanden tussen inzichten uit de klassieke retorica en vakgebieden als psychologie, management en beleidsvorming. Opleidingen ontwikkelen we vaak op maat voor organisaties. We geven ook veel open trainingen, waaronder onze populaire tweedaagse masterclass.

Het debatvirus en de passie waarmee wij het overbrengen blijkt zeer besmettelijk. Op veel eerste kennismakingen volgt een langdurige samenwerking. Eerder kozen veel opleidingsinstituten, overheidsinstellingen, de gemeente Amsterdam, Rotterdam, Leeuwarden, Breda en Haarlemmermeer en grote bedrijven als ABN AMRO, Achmea, AEGON, Deloitte, ING, KPMG, KPN, Shell en TBWA voor Debatrix.

Verantwoording

Dit onderzoek werd uitgevoerd door Debatrix in de maanden mei, juni en juli 2009 door medewerkers van Debatrix. Hoofdverantwoordelijke voor het onderzoek is Lars Duursma. Mocht u vragen hebben, dan kunt u hem of zijn collega's altijd even bellen op ons Rotterdamse telefoonnummer 010 414 8869.